

“El repte és el gran motor del circ”

Genís Matabosch és el director i presentador del Festival del Circ de Nadal i l'Elefant d'Or, però per damunt de tot és un espectador més MANEL LLADÓ.

Ningú no dubta que Genís Matabosch (Figueres, 1977) sigui una persona tossuda i perseverant, a qui no li fan por els reptes. I no només això, la seva ambició per complir un somni, el coneixement que té sobre la matèria i, sobretot, la passió que hi posa l'han convertit en el director d'un dels circs internacionals de més prestigi, l' Elefant d'Or [<http://www.festivaldelcirc.com/>] de Girona, a més d'impulsar Circusland-Palau de les Arts del Circ, que custodia i mostra a Besalú una de les més importants col·leccions internacionals sobre la matèria. És jurat habitual dels millors festivals de circ del món –Moscou, Wuqiao, Wuhan, Massy, Izevsk, Minsk, Odessa o Zhuhai– i, recentment, per la seva tasca de fomentar les arts circenses i impulsar iniciatives com aquestes, ha estat guardonat amb la medalla d'or al Mèrit en les Belles Arts [<http://circusartsfoundation.org/>].

Es pot dir que viu del circ i per al circ? Visc per al circ i lluito per aconseguir viure del circ, que no és fàcil. I menys amb la situació actual. La meva vida és mirar de professionalitzar una passió. Jo era un incondicional del circ i el que he intentat és que l'aficionat esdevingui un professional, i això ho intento complir cada dia. D'on li

ve aquesta passió? No em ve de família, els meus pares eren mestres. De petit m'encantava anar al circ. Tenia l'avantatge geogràfic, pel fet de viure a Figueres, un espai transfronterer i amb una festa major que tenia escenari de circ; també estiuava a Roses com tants figuerencs, amb circ durant les vacances estivals. I una mare molt amable que m'acompanyava abans de tenir carnet a França, on hi havia circs internacionals molt més importants que a les Espanyes. Va ser llegint Cien años de circo en España, de José Mario Armero i Ramón Pernas, que se'm van obrir els ulls i ja aleshores, de nen, vaig fer una reflexió d'adult: “Si m'estimo el circ, que ara és decadent però tenia un passat meravellós, probablement si ha de tornar a lluir en el futur, en part serà recolzant-se en el seu passat.” I als dotze anys començo a col·leccionar coses de circ; bé, arreplegar més que comprar, en aquella edat. I d'això ja fa trenta-dos anys. Convertit en jurat de grans festivals del món i director d'un dels que també està considerat així. Se'n sent orgullós? Per arribar fins aquí, el primer que vaig fer és entrar a treballar al Circ Raluy, que tot i que eren de Catalunya els vaig descobrir a Gernika l'any 1996, un circ amb tendència als circs romàntics i de la belle époque –a l'estil del Circus Roncalli d'Alemanya– que, com anunciàvem en la nota de premsa, “ha substituït el plàstic pel vellut i el ferro per la fusta”. Allà vaig intentar donar un cop de mà fent de tour manager i aplicar estratègies de comunicació d'altres circs de renom, tot això mentre estudiava la carrera d'història de l'art a Girona. I així van aconseguir ser Premi Nacional de Circ. Però el colmado m'anava massa petit per a les meves aspiracions, i la visió arcaica d'una família de circ antiga amb l'ambició d'un noi jove xocaven. Però va ser una gran escola. Sobretot perquè em va permetre entendre des de dins els codis no escrits de les nissagues ancestrals de circ. I això em va servir molt per a la meva tesi doctoral, quan treballava amb fonts directes em permetia interpretar l'entre línies i apreciar que no ha canviat tant el funcionament d'aquestes companyies familiars d'avui amb les del segle XIX. Després de la teoria, la pràctica? Després de llicenciar-me vaig anar a estudiar dos anys a l'Institut Nacional del Patrimoni, a París, becat per La Caixa; d'allà en surten els directors de museus públics a França. Vaig ser l'únic alumne estranger que va accedir a aquella promoció. Però jo, que sempre he sigut molt crític amb el món del circ, perquè crec que és la

manera de millorar, em vaig adonar que fins i tot el consagrat Circ de Montecarlo, un referent absolut, podia aportar molt més. Quan viatjava a l'estiu per Europa, em vaig adonar que sempre em trobava amb la mateixa gent, l'artista d'un circ en un altre i això d'aplaudir els que ja havíem aplaudit altres vegades... D'aquí va sorgir la idea de crear un circ amb atraccions mai vistes a Europa, que és una salvatjada: presentar cada any 24 números mai vistos ho és! És complicat fer el càsting, la producció, fer-los venir fins aquí... Però tot i així vaig concebre un projecte d'aquestes característiques i el vaig presentar amb molta il·lusió però cap certesa a Albacete, on mai se n'havia celebrat un així, però tenien el Teatro Circo, un orgull arquitectònic conservat. Semblava que m'estaven esperant, i ho van fer amb els braços oberts! Tres edicions fins que la crisi terrible va decapitar el pressupost per mantenir amb les condicions mínimes que em permetia la meua ètica professional i el nivell artístic del festival: dos espectacles en competició, un aforament amb uns 15.000 espectadors, orquestra en viu, jurat de prestigi... Aleshores, el 2012, vaig decidir que si s'havien d'arriscar diners, ho faria a casa, i d'aquí que traslladés la continuació d'aquell projecte a Figueres. Tot i que ja tenia un renom a escala internacional, per al públic d'aquí allò va ser una gran novetat. D'aquella etapa a Figueres, què es quedaria de bo i què de dolent? De bo, l'increïble suport i entusiasme del públic del festival; es van fer seu l'esdeveniment i era emocionant veure com els conciutadans en gaudien, a més de l'immens impacte que tenia en l'àmbit dels mitjans i en l'economia en ple febrer. De dolent, doncs bé, la mesquinesa dels mediocres amb ànsies i molta enveja. I de Girona, on el seu circ s'ha establert, què en destaca? En l'aspecte polític, una immensa gratitud per haver-nos deixat fer i per mai, ni un sola vegada, haver-nos fet cap falsa promesa. I pel que fa a públic, la gran oportunitat que el festival i el Circ de Nadal estigui a l'epicentre de la província i per la irradiació que té a totes les comarques gironines i, fins i tot, molt més enllà. Hi ha tanta tradició del circ a Girona? Avui mateix acabo de rebre un paquet amb l'únic cartell, que jo sàpiga, que es conserva del circ fix que va tenir Girona. Es deia el Circo Álvarez i estava a l'entorn de l'edifici de correus a finals del segle XIX. Girona té una immensa tradició de circ perquè és el punt d'entrada a la Península i la primera ciutat gran quan s'entra des del Pertús, i ha estat parada per a companyies de circ quan arribaven. Aquí sempre s'han acollit circs d'un immens prestigi i transcendència històrica. A més, ajudat pel fet de tenir parada de tren. A Girona va tenir la punta de l'iceberg l'any en què precisament El Punt Avui va dedicar l'especial de Fires de Sant Narcís al circ. Treballa per donar al circ una consideració social, tot sovint encara no reconeguda. A què es deu això? El circ ha tingut massa estigmes a casa nostra, més que en altres llocs. Li va ajudar a ser molt popular fenòmens com el dels pallassos de la tele, però al mateix temps el van estigmatitzar com quelcom infantil. I aquesta idea que el circ és per a nens i banal és perjudicial per a l'espectacle. Això no passa a la veïna França; ens cal fer una reeducació molt gran perquè la gent entengui que el circ de qualitat és un espectacle per a adults acompanyats. O sigui, principalment qui pot apreciar l'esforç immens i el risc d'atraccions que han necessitat anys de preparació i assajos o la plasticitat d'una atracció és l'adult. L'infant, doncs bé, si l'atracció té ritme i color evidentment hi pot connectar. En cap cas el circ internacional de qualitat és un espectacle exclusiu d'infants. El circ té la fortalesa de ser un espectacle intergeneracional, internacional no vinculat a cap idioma i que no apel·la a l'intel·lecte, en el sentit que segons quins tipus de proposta escènica pot veure's afectada per la breixa intel·lectual amb què no tothom pot arribar-hi per la seva formació o bagatge. En canvi el circ pot arribar a tothom, i això el fa un espectacle especialment democràtic i inclusiu. Tot i així, no tots els mitjans l'inclouen dins la secció de Cultura. No fa tants anys anava dins la secció d'Agricultura! Com? Sí, per allò dels animals i aquestes coses. Hi ha molta feina a fer. El circ necessita referents, grans espectacles. El de qualitat, el que respecta el públic en tots els sentits –de producció, idea d'experiència–, és clau, perquè genera passió. Com a símil del cinema, si només es fessin pel·lícules dolentes, la gent deixaria d'anar-hi. I al circ durant dècades és el que li ha estat passant, que només ha proposat males pel·lícules. Per això hi ha hagut un desencís molt gran i a vegades costa recuperar el públic. Per a sort nostra, encara que sembli pretensions, quan enganxem un espectador normalment no ens abandona i ens va seguint. Ara que ha tret el tema dels animals en el circ. A favor o en contra? Jo sempre m'he mostrat partidari dels animals al circ. No a qualsevol preu, i ho mantinc, perquè sí que soc coherent amb les meves idees. Però és cert que vivim en un moment en què els esdeveniments de gran visibilitat com el nostre s'han volgut polititzar o manipular per segons quins moviments. Amb nosaltres hi va haver un gran escàndol quan hi va haver a Figueres un número de gats ensinistrats, i fa poques setmanes hem tingut en un festival de Girona un espectacle amb animals i ningú s'ha

despentinat...Només amb vocació i passió s'arriba a fites com la seva?Vocació, passió, formació, autocrítica i un bon equip.Com a aficionat al circ, quina és la disciplina que més li agrada?M'he adonat amb el temps, revisant les meves programacions, que els jocs d'Ícar –malabars amb els peus i amb altres persones, a l'estil dels Martinez Brothers– m'atrauen molt, també els funàmbuls a gran alçada i, sens dubte, em fascina el volteig a cavall, l'origen del circ.I espectacle o artista pel qual tingui especial devoció?No em canso de veure els funàmbuls de Corea del Nord, que vam portar fa uns anys; va ser una atracció increïble. Els King Warriors, una troupe de monociclistes que feien jocs d'Ícar al damunt dels monocicles xinesos que es van desintegrar, va ser una fita molt potent del nostre festival. O números que s'han pogut veure en l'últim Circ de Nadal que hem celebrat, com són els vietnamites Giang Brothers, que vaig descobrir a Hanoi el 2010 i els especialistes en màstic cubà Leosvel & Diosamni, que vaig descobrir a Mèxic el 2007.Res el sorprèn? El llistó està molt alt...Sí que ho està. Però hi ha coses que em continuen sorprenent, perquè el circ es renova constantment i busca el més difícil encara, que és com una necessitat que té. El repte és el motor del circ.I què ens pot avançar de la nova edició de l'Elefant d'Or, la desena.Tenim un doble repte davant nostre: celebrar un desè aniversari posposat per la pandèmia, que serà un festival especial, el primer que conviurà amb un Circusland obert. És una demostració de maduresa i d'agrair d'una manera o altra haver arribat on és, a ser un dels festivals internacionals més importants del món, i és un repte pel panorama ple d'incerteses que tenim; però com que som tossuts i perseverants, molt dolent hauria de ser el bitxo perquè ens fes cancel·lar res. Tota la maquinària està treballant perquè sigui del 17 al 22 de febrer.

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 13-01-2022, Pàgina 16

-El Punt Avui. Nacional 13-01-2022, Pàgina 16

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2078567-el-repte-es-el-gran-motor-del-circ.html>